

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Одним з найважливіших завдань сучасної підготовки майбутніх спеціалістів у вищих навчальних закладах є підготовка до професійного спілкування іноземними мовами, а саме, надання студентам певних знань, формування в них умінь та навичок, що забезпечать відповідний рівень їх професійної діяльності.

Вищі навчальні заклади повинні сформувати цілісну систему універсальних знань, умінь та навичок, а також досвід самостійності та особистої відповідальності студентів, тобто ключові компетентності, що визначають якість сучасної професійної освіти.

Процес навчання іноземної мови повинен будуватися таким чином, щоб досягти практичних, освітніх, виховних і розвивальних цілей в їх єдності. Він повинен забезпечувати не лише оволодіння знаннями, навичками і вміннями з предмету, але й розвивати увагу, пам'ять, мислення майбутніх фахівців, формувати в них уміння робити висновки і узагальнення, розширювати світогляд, підвищувати культурний рівень, сприяти розвитку особистісних та професійних якостей.

Однією з важливих професійних якостей майбутнього фахівця є комунікативна компетенція. Тому головною метою навчання іноземної мови полягає у формуванні в студентів цієї компетенції, яка дозволяла б їм здійснювати спілкування в усній та писемній формах.

Як зазначалося, для майбутнього фахівця дуже важливо мати гарну пам'ять, а вивчення іноземних мов сприяє колосальному розвитку пам'яті людини.

Вивчення іноземної мови пов'язано з роботою слухового, зорового та моторного аналізаторів. Воно дуже впливає на розвиток пам'яті, так як студенту потрібно запам'ятовувати велику кількість слів, словосполучень, виразів, схем побудови висловлень та їх вживанні у спілкуванні.

При вивченні іноземної мови розвивається мовна культура вираження думок як іноземною, так і рідною мовою, а це сприяє розвитку такої важливої професійної якості майбутнього фахівця як логічне мислення, оскільки оволодіння мовою пов'язано з такими операціями, як аналіз, синтез, порівняння, умовивід. Для розвитку логічного мислення даються такі завдання:

- *Прочитайте та проаналізуйте.* – Аналіз.
- *Прослухайте, прочитайте та порівняйте.* – Порівняння.
- *Прочитайте слова, скажіть від яких слів вони утворені і що вони означають.* – Аналіз, умовивід.

- Прочитайте текст і скажіть, що ви довідалися з цього тексту... - Аналіз, синтез, умовивід.
- Знайдіть в тексті і прочитайте все, що стосується опису... - Аналіз, синтез.
- Виділіть в тексті і прочитайте речення, які характеризують... Доведіть, що... - Міркування.

Для досягнення мети формування логічного та творчого мислення при вивченні іноземної мови можна використовувати кейс-технології. Зазначимо, що кейс-технологія – це ситуаційна методика навчання.

Ситуаційний метод оперує такою категорією, як “аналіз”, що розуміється: 1) як уявне розчленування об’єкта на елементи;

2) як наукове дослідження.

Дослідники методу ситуаційного навчання зазначають, що зміст аналітичної діяльності зводиться до вирішення цілком визначених аналітичних завдань. При цьому, завдання, які доводиться вирішувати в процесі аналізу ситуації, досить часто об’єднують таким чином:

1. Здійснення проблемного структурування, що передбачає виділення комплексу проблем ситуації, їх типології, характеристик, наслідків, шляхів вирішення (проблемний аналіз).

2. Визначення характеристик, структури ситуації, її функцій, взаємодії з навколишнім і внутрішнім середовищем (системний аналіз).

3. З’ясування причини, що призвели до появи даної ситуації, і наслідків її розгортання (причинно-наслідковий аналіз).

4. Діагностика змісту діяльності в ситуації, її моделювання та оптимізація (праксеологічний аналіз).

5. Побудова системи оцінок ситуації, її складових, умов, наслідків, дійових осіб (аксеологічний аналіз).

6. Підготовка передбачень щодо імовірного, потенційного і бажаного майбутнього (прогностичний аналіз).

7. Вироблення рекомендацій щодо поведінки дійових осіб ситуації (рекомендаційний аналіз).

8. Розробка програм діяльності в даній ситуації (програмно-цільовий аналіз).

Отже, метод ситуаційного навчання оперує особливим видом істини. Йдеться про стохастичну, ситуаційну істину, що сама по собі не є однозначною, знаходиться у певному інтервалі істинних суджень. Ця істина максимально прагматизована. Вона пов’язана з практичною, багатоваріантною діяльністю людей.

Метод ситуаційного навчання у підготовці майбутніх фахівців цілеспрямовано створює нову педагогічну систему, визначальними рисами якої є взаєморозуміння та профільна зорієнтованість. Ця система ґрунтується на:

- утвердженні не рольового, а особистісного спілкування;
- детермінуючій формі навчального спілкування – діалозі, що спонукає до обміну думками, враженнями, моделювання життєвих ситуацій;

- спеціально сконструйованих професійних ситуаціях, де здійснюється студентом самоаналіз, самооцінювання.

Таким чином, метод ситуаційного навчання оптимально поєднує теоретичні знання з вміннями самостійно орієнтуватися в ситуації. Робота за цією технологією передбачає індивідуальний, груповий та індивідуально-груповий види робіт. Студентам пропонується ситуація, яку перш за все вони повинні зрозуміти, поставити діагноз та з'ясувати можливі причини появи симптомів. Учасники індивідуально розв'язують завдання, виявляють проблему, узагальнюють та аналізують інформацію. На завершальному етапі передбачається захист та обґрунтування рішень, де підтверджується продуктивність рішення, розробляється захист.

Для майбутнього фахівця важливими є такі професійні якості, як: організованість, зібраність, спостережливість та уважність. Ці професійні якості при вивченні іноземної мови можна формувати завдяки мовленнєвим ситуаціям.

Мовленнєва ситуація – це збіг обставин, який спонукає до мовлення. Але це не тільки сукупність зовнішніх обставин, за яких відбувається спілкування, а й різні побутові, виробничі, філософські питання, які бажаємо обговорити. Таке мовленнєве спілкування може здійснюватись незалежно від наявних в момент мовлення зовнішніх обставин. Можна, наприклад, говорити про виробничі справи, знаходячись на пошті, у вагоні потягу, а про подорож – знаходячись дома.

Саме таке розуміння ситуації досить важливе при навчанні мовлення. Від розмов про оточуючі предмети або про предмети чи особи, які зображені на малюнках, поступово переводимо студентів до такого спілкування, яке базується на їхньому життєвому досвіді, в якому відбивається їхній світогляд, смаки, ідеали, уподобання.

Зазначимо, що на уроці мовленнєві задачі можуть виникати самі собою, як при реальному спілкуванні. Але їх може також підказувати викладач.

Але, щоб брати участь у мовленнєвих ситуаціях, студенти повинні бути уважними, спостережливими, зібраними та організаційними.

Досить важливо, що майже усі типи вправ сприяють формуванню важливих професійних якостей майбутніх фахівців. Велику роль в цьому відіграє викладач іноземної мови. Адже він сам повинен любити мову, яку викладає, і запалити любов до цієї мови серед студентів. Це одна з важливих умов при навчанні іноземній мові.